

Projekt

z dnia 11 września 2024 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR VI//2024
RADY MIEJSKIEJ W SŁAWKOWIE**

z dnia 19 września 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Sławków na lata 2024-2030”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.), oraz art. 6 ust. 1 i ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424 ze zm.), **Rada Miejska w Sławkowie**

uchwała

§ 1. Przyjąć „Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Sławków na lata 2024-2030”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sławkowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Waldemar Raczyński

Załącznik do uchwały Nr VI//2024
Rady Miejskiej w Sławkowie
z dnia 19 września 2024 r.

**Program Przeciwdziałania
Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar
Doznających Przemocy Domowej dla Gminy
Sławków
na lata 2024-2030**

SŁAWKÓW 2024

SPIS TREŚCI:

- I. WPROWADZENIE.**
- II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.**
- III. DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE SŁAWKÓW.**
- IV. ADRESACI PROGRAMU.**
- V. PODMIOTY ŚWIADCZĄCE POMOC W ZAKRESIE PRZEMOCY DOMOWEJ DLA OSÓB Z TERENU GMINY SŁAWKÓW.**
- VI. CELE PROGRAMU I ICH REALIZACJA .**
- VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY, EWALUACJA, MONITORING.**
- VIII. FINANSOWANIE PROGRAMU.**
- IX. PODSUMOWANIE.**

I. Wprowadzenie.

Podstawową grupę społeczną pełniącą niezwykle istotne funkcje stanowi rodzina. To rodzina wywiera kluczowy wpływ na zachowanie się jednostek zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz rodziny. Rodzina jest miejscem, gdzie dziecko dokonuje pierwszych prób w kontaktach społecznych, doświadcza ograniczeń i wzmocnień w rozwoju oraz nabiera zaufania do otaczającego go świata. Rodzina powinna zaspokajać potrzebę bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku, uznania i przekazuje obowiązujące w społeczeństwie wartości, normy i wzorce zachowań. Jednak coraz częściej słyszymy, że rodzina nie wywiązuje się ze swoich zadań, że zamiast zapewnienia poczucia bezpieczeństwa zapewnia strach i niepewność, zamiast miłości - ból i cierpienie, zamiast szacunku i uznania - ośmieszanie i upokarzanie. Dom rodzinny powinien być miejscem, w którym jesteśmy kochani, chronieni, nabieramy sił do pracy lub nauki. Dla wielu osób dorosłych i dzieci dom nie stanowi azylu, lecz jest niebezpiecznym miejscem, gdzie regularnie doświadcza się cierpienia fizycznego i psychicznego. Krzywdzenie dziecka odciska piętno na wszystkich sferach rozwojowych. Ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, rozwoju umysłowego oraz stanu psychicznego. Rodzina, w której podstawowe więzi oraz kryteria funkcjonowania zostały zaburzone kształtują młodego człowieka na osobę pozbawianą elementarnych umiejętności funkcjonowania na poziomie emocjonalnym i społecznym.

Przemoc w rodzinie stanowi zjawisko powszechnie występujące w naszym społeczeństwie. Niestety wciąż jeszcze pozostaje w ukryciu „czterech ścian domów”. Przemoc dotyka rodziny o różnym statusie społecznym i ekonomicznym, a nie jak dotychczas sądzono, że występuje wyłącznie w środowiskach marginesu społecznego. Coraz częściej to osoby dobrze wykształcone, majątne, zajmujące prestiżowe stanowiska, lubiane i szanowane przez innych z premedytacją zadające ból i cierpienia swoim najbliższym. Gradacja zjawiska przemocy w rodzinie i jego destrukcyjny wpływ na jednostkę stanowi niebagatelny problem społeczny. Zatem jednym z głównych zadań polityki społecznej jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez realizowanie na różnych szczeblach życia publicznego w naszym kraju programów profilaktycznych.

System przeciwdziałania przemocy w Polsce określa Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r.

o przeciwdziałaniu przemocy domowej, która min. wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy domowej oraz z osobą stosującą przemoc domową.

Ustawodawca w art. 6 ust.2 oraz art.9 wyżej cytowanej ustawy wyznaczył gminom zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Stosownie do jej zapisów zadaniem gminy jest:

- a. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- b. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- c. zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- d. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Podstawa prawna:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr. 78, poz.483 ze zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz.424),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2023 r. poz.901 ze zm.),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151).
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2023 r. poz.1870).
6. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-230 (Monitor Polski 2023r. poz.1232).

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej dla Gminy Sławków na lata 2024–2030 wpisuje się w cele innych dokumentów strategicznych. Należą do nich min. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa na lata 2020-2024, Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030, którego głównym celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska przemocy w Polsce.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy.

Diagnostując zjawisko przemocy domowej można przyjąć perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. **Perspektywa indywidualna** to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc. **Perspektywa systemowa** to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. **Perspektywa społeczna** to odbiór społeczny zjawiska przemocy, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, postawy i czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Przemoc to zjawisko wielopłaszczyznowe. Na przemoc można spojrzeć z **perspektywy prawnej**, wówczas akt przemocy stanowi przestępstwo skodyfikowane w Kodeksie Karnym, przepisach karnych i zagrożonym określoną karą. Zjawisko przemocy domowej można postrzegać również przez pryzmat moralności, kiedy to dokonywanie przemocy jest krzywdzeniem słabszego, a osoba stosująca przemoc powinna podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych. Natomiast **spojrzenie psychologiczne** to takie, kiedy przemoc stanowi sytuację cierpienia i bezradności, które odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne oraz złożone procesy interakcji między osobą stosującą przemoc, a osobą doznającą przemocy. Przedmiotowe zjawisko może być opisywane w różny sposób w zależności od przyjęcia którejs z wyżej opisanych perspektyw. Może wywoływać emocje począwszy od skrajnego współczucia, po niepojęty gniew i sprzeciw.

Przemoc domowa w świetle art.2 ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej **to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.**

Doświadczenia kliniczne wskazują, że najbardziej dramatyczne konsekwencje dla rozwoju dziecka wynikają z nadużyć ze strony najbliższych opiekunów. Wyobrażenia dziecka krzywdzonego o otaczającym go świecie nacechowane są brakiem zaufania do innych, poczuciem bezradności i złości, nieumiejętnością rozwiązywania problemów, które wynikają z

niskiego poczucia własnej wartości, tendencją do izolacji emocjonalnej i społecznej. Wiele dzieci krzywdzonych sądzi, że są jedynymi dziećmi, które spotyka taki los. Zamykają się w sobie, izolują, głęboko skrywają emocje, aby inni nie mogli odkryć ogromnej siły wyzwalającej w ich najbliższych przemoc. Dzieci, które doznały deprywacji potrzeby bezpieczeństwa w relacji z najbliższymi opiekunami przenoszą te doświadczenia na kontakty z innymi ludźmi. Kontakty te nacechowane są lękiem, niepewnością, wrogością i obojętnością. Innym sposobem ochrony jest zachowanie agresywne. Dziecko, które boi się, że inni będą je krzywdzić woli utrzymywać dystans z otoczeniem. Ten dystans okazują przede wszystkim poprzez wrogość i niedostępność. Dziecko wychowywane w rodzinie, w której przemoc i nadużycia są stałym elementem kontaktów interpersonalnych wytwarza w sobie przekonanie, że wzajemne relacje polegają na oddziaływaniu na siebie sprawcy i ofiary. Niejednokrotnie własną osobę postrzega w zależności od sytuacji jako agresora lub ofiarę.

W roli agresora ma poczucie władzy, mocy i dominacji. Rola ofiary daje poczucie bezradności, przerażenia, zagubienia i złości.

Zjawisko przemocy domowej determinować może wiele różnych czynników, a prawdopodobieństwo jej wystąpienia intensyfikują następujące czynniki:

- a. status ekonomiczny, niski poziom zarobków, zagrożenie utratą zatrudnienia,
- b. alkoholizm, nadmierne spożywanie alkoholu, które ogranicza możliwość kontroli własnego postępowania i podnosi prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem, powoduje zaburzenia percepcji i realnej oceny rzeczywistości,
- c. dziedziczenie wzorca przemocy, bycie świadkiem lub ofiarą przemocy w dzieciństwie zwiększa prawdopodobieństwo stosowania przemocy w dorosłości,
- d. osobowość osoby stosującej przemoc, chęć dominacji, wrodzona lub nabyta skłonność do agresji, brak empatii, niska wrażliwość, nieufność, zazdrość, niskie poczucie własnej wartości, obawa przed odrzuceniem i utratą własnej rodziny,
- e. osobowość osoby doświadczającej przemocy, tzw. dezadaptacyjność, co oznacza brak umiejętności jednostki do przystosowania się do zmieniających się warunków środowiskowych i utrzymania optymalnego poziomu funkcjonowania psychologicznego. Osobowość dezadaptacyjną charakteryzują następujące cechy, tj. przekonanie osoby, że funkcjonuje poza społecznością, lęk przed niepowodzeniami, brak wiary we własne możliwości, przekonanie, że nie ma na nic wpływu, że wszystko jest uzależnione od warunków zewnętrznych, pesymistyczna wizja przyszłości, poczucie osamotnienia, zubożenie, rezygnacja, nieśmiałość w kontaktach z innymi, sztuczność, nieszczerłość,

- f. normy społeczne i kulturowe - w wielu środowiskach nadal istnieje przeświadczenie o prawie rodziców do dominacji rodziców nad dziećmi, a mężczyzn nad kobietami, wciąż utrwalany jest model przebojowego i silnego mężczyzny, który jest zdobywcą, a kobieta powinna być mu podległa. Wciąż istnieje przekonanie o skuteczności dyscyplinowania dzieci za pomocą kar cielesnych oraz stereotypowe przekonanie o tym, że „własne brudy należy prać we własnym domu”, „w sprawy rodziny nie należy się wtrącać”, „nie mówi się nikomu, co dzieje się w domu”.

Zjawisko przemocy domowej charakteryzuje:

- a. intencjonalność - działanie osoby stosującej przemoc jest zamierzone i ma na celu kontrolowanie, podporządkowane sobie ofiary;
- b. dysproporcja sił – osoba stosująca przemoc ma przewagę (fizyczną, emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną, społeczną) nad ofiarą;
- c. naruszanie praw i dóbr osobistych – osoba stosująca przemoc wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary np. prawo do godności lub nietykalności cielesnej;
- d. szkody i cierpienie ofiar - działanie osoby stosującej przemoc przynosi ofierze szkody fizyczne, psychiczne, materialne.

Przemoc najczęściej kojarzona jest z biciem, popychaniem, kopaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem broni lub gwałtem. Przemoc to także poniżanie człowieka, oczernianie go przed innymi, wyzwiska, obelgi, ranienie poczucia własnej wartości, ograniczanie swobody w sposób przekraczający normy moralne i obyczajowe.

Rodzaje przemocy.

Przemoc domowa może przybierać różne formy i dokonywać się poprzez:

- a. **Przemoc fizyczna**, która jest intencjonalnym zachowaniem niosącym ryzyko uszkodzenia ciała. Przejawami przemocy fizycznej są uderzanie, szarpanie, kopanie, policzkowanie, duszenie, wykręcanie rąk, popychanie, rzucanie przedmiotami, przypalanie papierosem, plucie, napaść z użyciem broni, krępowanie lub uwięzienie, świadome stwarzanie niebezpiecznych sytuacji stanowiących zagrożenie fizyczne. Katalog form tego rodzaju przemocy nie ogranicza się do wymienionych powyżej, gdyż w praktyce spotyka się ich znacznie więcej.

- b. **Przemoc psychiczna** charakteryzuje się przymusem i groźbą, zastraszaniem, emocjonalnym wykorzystywaniem, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, wmawianie choroby psychicznej, poniżanie, obwinianie i manipulowanie poczuciem winy, izolowanie przez kontrolowanie lub zakaz kontaktu z innymi, zabranianie korzystania z telefonu, samochodu, zakaz opuszczania domu, itd.
- c. **Przemoc ekonomiczna** polega na tym, że jedna z osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym staje się zależna finansowo od partnera, przejawia się to poprzez ograniczanie dostępu do pieniędzy lub informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o środki finansowe na zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych, wykradanie pieniędzy z budżetu domowego, niedopuszczanie współpartnera do pracy zarobkowej.
- d. **Przemoc seksualna** polega na wymuszaniu nieakceptowanych przez ofiarę zachowań, w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, a także na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu.
- e. **Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej:** wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne.
- f. **Inny rodzaj zachowań:** zaniedbanie, niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

Przemoc domowa najczęściej jest procesem długotrwałym, sięgającym nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy zwykle składa się z trzech następujących po sobie faz, zróżnicowanych pod względem intensywności i czasu trwania.

Cykle przemocy:

Wyróżnia się następujące fazy przemocy domowej:

- a. faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu charakteryzujący się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowej,

- b. faza ostrej przemocy – charakteryzuje się wybuchem gniewu i wyładowaniem agresji, agresja w tej fazie może zagrażać zdrowiu i życiu ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary,
- c. faza „miodowego miesiąca” – to okres skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy, w tej fazie sprawca często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub udaje, że przemoc nigdy nie miała miejsca a brak specjalistycznej pomocy w tym okresie prowadzi do ponownego rozwoju fazy narastania napięcia.

Przemoc domowa jest wskazywana jako zjawisko o dużym stopniu szkodliwości zwłaszcza dla jej ofiar. Oprócz szkód fizycznych w postaci obrażeń ciała, powoduje również szkody psychiczne, które pojawiają się z czasem i wymagają długotrwałego i profesjonalnego leczenia.

Należą do nich:

- a. zaburzenia depresyjne tj. obniżony nastrój, niska samoocena, negatywne myślenie o sobie, brak chęci do działania,
- b. zaburzenia lękowe – odczuwanie lęku przed podjęciem działania, odrzuceniem, krytyką,
- c. wiktymizacja – przyjęcie tożsamości ofiary, czyli w skutek doznawania przemocy, podejmowania nieskutecznych prób obrony siebie oraz nieumiejętnych prób pomocy z zewnątrz nabiera przekonania, że na takie zachowanie zasługuje,
- d. uzależnienia – alkoholizm, narkomania, lekomania, hazard są dla ofiary ucieczką od bólu fizycznego i psychicznego,
- e. zespół zaburzeń stresu pourazowego – objawia się powtórным doświadczaniem traumatycznego przeżycia poprzez wspomnienia lub powracające koszmary senne, powoduje nadpobudliwość, problemy ze snem, z zapamiętywaniem trudności z koncentracją uwagi, drażliwość, złość, nadmierna czujność, omdlenia, unikanie rozmów na temat wydarzenia oraz miejsc i osób związanych z przykrym doświadczeniem.

Podstawowymi oddziaływaniami terapeutycznymi w pracy z ofiarami przemocy domowej powinna być praca nad:

- a. zwiększaniem poczucia bezpieczeństwa,
- b. przywracanie zaufania do ludzi,
- c. nabywanie umiejętności rozpoznawania oraz wyrażania uczuć i emocji,
- d. zwiększanie poczucia własnej wartości.

III. Diagnoza występowania zjawiska przemocy domowej w gminie Sławków.

1. Analiza demograficzna.

Miasto Sławków położone jest w województwie śląskim, w powiecie będzińskim, na prawym brzegu Białej Przemszy. Sławków w obrębie województwa śląskiego graniczy z powiatowymi miastami takimi jak: Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec oraz Jaworzno, natomiast w obrębie województwa małopolskiego graniczy z gminą miejską Bukowno oraz gminą wiejską Bolesław.

Rysunek 1. Położenie Sławkowa na mapie powiatu będzińskiego.

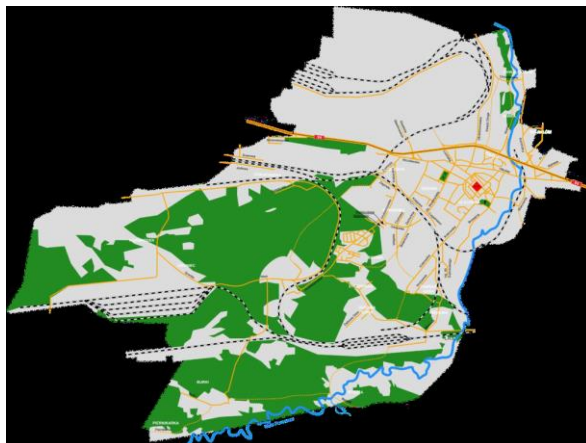
Źródło: <http://gminy.pl/powiaty/270.html>

Geograficznie Sławków zlokalizowany jest na Wyżynie Śląsko-Krakowskiej, a dokładnie we wschodniej części Wyżyny Śląskiej. Powierzchnia Miasta wynosi 36,7 km² (3 667ha), co stanowi 5,95% powierzchni powiatu będzińskiego. W granicy Sławkowa oprócz miasta historycznego znajdują się mniejsze jednostki osadnicze: Burki, Ciołkowizna, Dębowa Góra, Garbierze, Groniec, Chwaliboskie, Kołdaczka, Komora, Korzeniec, Kozioł k/Sławkowa, Kozioł k/Strzemieszyc, Michałów, Miedawa, Niwa, Niwka, Piasek, Piernikarka, Ryszka, Zagrody, Stawki, Trzewiczka, Walcownia i Zagródki.

Sławków przecina droga krajowa nr 94 oraz linia kolejowa Katowice-Kielce. DK 94 daje dobre połączenie z drogą szybkiego ruchu na trasie Warszawa-Budapeszt oraz autostradą A4. Na terenie Sławkowa znajdują się końcowe terminale szerokotorowej magistrali LHS (Linii Hutniczej Szerokotorowej) będącej przedłużeniem Kolei Transsyberyjskiej, Euroterminal

Sławków oraz liczne linie kolei przemysłowych i bocznic kolejowe obsługujące Hutę Katowice.

Rysunek 2. Mapa Sławkowa.

Źródło: https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Mapa_S%C5%82awkowa.png

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Liczba ludności na terenie Miasta Sławkowa pod koniec 2022 r. wyniosła 6879 osoby, z czego kobiety stanowiły 51,77%, a mężczyźni 48,23%. Na dzień 30 czerwca 2023r. liczba ludności wynosiła 6659 osoby, z czego 52,17% stanowiły kobiety, a 47,85% mężczyźni. W okresie 2020-2023 zauważalna jest tendencja spadkowa liczby mieszkańców Miasta.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Miasta Sławkowa z podziałem na płeć (Dane: Główny Urząd Statystyczny).

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2020	2021	2022
Ogółem	Osoba	6946	6909	6879
Mężczyźni	Osoba	3357	3341	3318
	%	48,33%	48,36%	48,23%
Kobiety	Osoba	3589	3568	3561
	%	51,67%	51,64%	51,77%

2. Analiza zjawiska przemocy w perspektywie danych instytucjonalnych.

Diagnoza zjawiska przemocy w mieście Sławków została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane i statystyki, pozyskane od podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2020 r. 22 rodziny były dotknięte przemocą (42 osoby w rodzinach). W 2021r. takich rodzin było 27 (86 osób w rodzinach), w 2022r. – 30 rodzin (50 osób w rodzinach) natomiast w 2023r. – 24 rodziny(54 osoby w rodzinach). Powyższe dane wskazują na to, że liczba rodzin dotkniętych przemocą zwiększa się, co może być wynikiem zwiększenia świadomości osób doświadczających przemocy. Większa świadomość występowania przemocy powoduje, że osoby częściej zgłaszają występowanie przemocy chcąc uzyskać pomoc ze strony instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

Wśród osób doznających przemocy w 2023 r. największą grupę osób doznających przemocy stanowiły kobiety – 29, 21 dzieci i 4 mężczyzn.

Tabela 2. Osoby doznające przemocy domowej

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2020	2021	2022	2023
Kobieta	Osoba doznająca przemocy	17	28	25	29
Mężczyzna	Osoba doznająca przemocy	3	1	3	4
Dziecko	Osoba doznająca przemocy	22	30	22	21

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy osobami uprawnionymi do podejmowania czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty” są m.in. przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia. Poniższa tabela przedstawia udział poszczególnych przedstawicieli instytucji wszczynających procedurę „Niebieskiej Karty”.

Tabela 3. Wykaz "Niebieskich Kart"

Lata Instytucja	2020	2021	2022	2023
Policja	13	21	19	15
MOPS	1	2	2	3
ZOZ	0	0	0	0
Szkoła	1	0	2	0

MKRPA	0	0	0	0
OGÓLEM:	15	24	23	18

Źródło: opracowanie własne

W przedstawionych latach to właśnie funkcjonariusze Policji założyli najwięcej “Niebieskich Kart”, następnie pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pracownicy oświaty. Z powyższych danych wynika, że Policja jest instytucją najbardziej aktywną w identyfikowaniu problemu przemocy.

W Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 przedstawione zostały przyczyny sprzyjające stosowaniu przemocy w rodzinie. Są to między innymi normy społeczne i kulturowe przyjęte w danym środowisku, gdzie istnieje silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, a w szczególności wobec kobiet i dzieci. Wpływ na stosowanie przemocy ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodzin pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc. Wpływ na stosowanie przemocy może mieć także uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie.

W 2020 roku na terenie Gminy Sławków została zrealizowana diagnoza problemów społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane z przemocą. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, że:

- co czwarty dorosły mieszkaniec zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu,
- 18% dorosłych respondentów przyznało, że zdarzyło im się doświadczyć przemocy – osoby te najczęściej doznawały przemocy: fizycznej (53%), przemocy psychicznej (47%) oraz zaniedbania (18%). Osobami stosującymi przemoc wobec tych osób byli głównie rodzice (mama – 33%, tata – 28%), a także partner/partnerka (28%) oraz kolega z pracy (28%),
- 7% dorosłych mieszkańców przyznało, że zdarzyło im się stosować akty przemocy – osoby te najczęściej stosowały przemoc fizyczną (83%) oraz przemoc psychiczną (33%). Osobami wobec których stosowali przemoc byli głównie rodzice (29%), rodzeństwo (29%) i nieznajome osoby (29%),
- 39% uczniów szkół przyznało, że doświadczyło przemocy. Większość uczniów doświadczyło przemocy ze strony kolegów ze szkoły, rodzeństwa i znajomych,

- dzieci i młodzież przyznali, iż w szkołach występuje zjawisko przemocy – taka odpowiedź wskazało 79% uczniów, z czego większość uważa, że dochodzi do niej czasami.
- 47% uczniów doznało cyberprzemocy, a 28% było jej sprawcą.

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- pozytywne postawy prezentowane przez część członków społeczności lokalnej wobec kar fizycznych w stosunku do dzieci, wynikające z nieświadomości negatywnych konsekwencji tego zachowania dla funkcjonowania dziecka;
- zmniejszająca się ilość wszczętych procedur Niebieskiej Karty;
- występowanie przemocy rówieśniczej.

Na terenie Sławkowa instytucją odpowiedzialną za pomoc jednostkom i rodzinom w przezwyciężeniu kryzysowych sytuacji życiowych, nie mającym możliwości ich samodzielnego pokonania jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą przy ul. Kościelnej 11. Pomocy społecznej udziela się przy łącznym spełnieniu dwóch przesłanek: wystąpienia trudnej sytuacji życiowej i niemożliwości jej samodzielnego przezwyciężenia. Biorąc w szczególności pod uwagę przesłanki wynikające z art.7 ustawy o pomocy społecznej:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- przemoc domowa,
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w

związku z okolicznością, o której mowa w art.159 ust.1 pkt1 lit.c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach,

- l. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- m. alkoholizm lub narkomania,
- n. zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa,
- o. klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Rodziny i osoby mogą otrzymywać pomoc w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne to zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki, świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art.159 *przesłanki obligatoryjnego udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną ust.1 pkt1 lit.c lub d* ustawy z dnia 12 grudnia 2012r. o cudzoziemcach, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

Świadczenia niepieniężne to: praca socjalna, bilet kredytowany, składka na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodku wsparcia i w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie treningowe i wspomagane, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, w tym usługi wsparcia krótkoterminowego, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie- w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Wobec trudnej i skomplikowanej problematyki w rodzinach dotkniętych przemocą stosuje się zintegrowaną metodykę pracy socjalnej prowadzoną w celu wywołania i wzmocnienia zmiany. Proces prowadzonej przez pracowników socjalnych pracy socjalnej zorientowany jest na rozwiązywaniu problemów, z którymi borykają się osoby doświadczające przemocy. Z uwagi na wielowymiarowość problematyki występującej w rodzinie dotkniętej przemocą, różnorodne współwystępujące dysfunkcje (uzależnienie od alkoholu, zaburzenia osobowości, rozpad rodziny), wskazane jest, aby w trakcie diagnozowania problemu zwrócić uwagę na te kwestie, które mają istotny wpływ na życie rodzin tj. charakter relacji w niej

występujący, możliwości nawiązywania komunikacji z poszczególnymi członkami rodziny i zastosowania właściwych form pracy socjalnej oraz zastosowania adekwatnych do sytuacji usług, tj. profesjonalne poradnictwo, towarzyszenie w docelowym rozwiązywaniu problemu przemocy w rodzinie, korygowanie i psychoedukacja adresowana do osób stosujących przemoc domową.

Osoby doświadczające przemocy domowej wymagające specjalistycznego wsparcia mogą skorzystać z poradnictwa psychologicznego, prawnego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Sławkowie (dyżur psychologa, dyżur prawnika, dyżur psychoterapeuty). Jak również stowarzyszenie na rzecz poradnictwa obywatelskiego „Dogma” z siedzibą w Katowicach, działające na mocy ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej z dnia 5 sierpnia 2015 r. udziela nieodpłatnej pomocy prawnej w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sławkowie.

Tabela 4. Formy pomocy udzielonej ofiarom przemocy domowej

Liczba osób, którym udzielono pomocy w mieście Sławkowie w związku z przemocą				
	2020	2021	2022	2023
Praca socjalna	0	0	10	14
Poradnictwo specjalistyczne	4	7	10	8

Źródło: opracowanie własne

Spośród Niebieskich Kart założonych w latach 2020-2023 zakończono łącznie 67 procedur, w tym:

- 17 w 2020 r.
- 19 w 2021 r.
- 23 w 2022 r.
- 8 w 2023 r.

Z czego 59 z powodu ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania planu pomocy rodzinie. Pozostała część została zakończona w związku z brakiem zasadności podejmowania działań w ramach prac grup roboczych (diagnostyczno-pomocowych).

W celu zapobiegania dysfunkcyjności rodzin w szkołach na terenie miasta Sławkowa wdrażane są programy edukacyjne adresowane do dzieci szkół podstawowych i młodzieży szkoły ponadpodstawowej. W każdej placówce oświatowej na terenie gminy Sławków pracuje

psycholog i pedagog, u którego każde dziecko uzyska pomoc. Zadaniem w/w osób jest m.in. diagnozowanie zjawiska przemocy wśród dzieci i młodzieży. W placówkach oświatowych prowadzone są spotkania indywidualne z uczniami wykazującymi zachowania agresywne oraz uczniami będącymi ofiarami takich zachowań. Oświata jest jednym z podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” w sytuacji, kiedy zachodzi podejrzenie o stosowaniu przemocy domowej wobec dziecka.

3. Analiza zjawiska przemocy w perspektywie ankiet przeprowadzonych w 2023 roku.

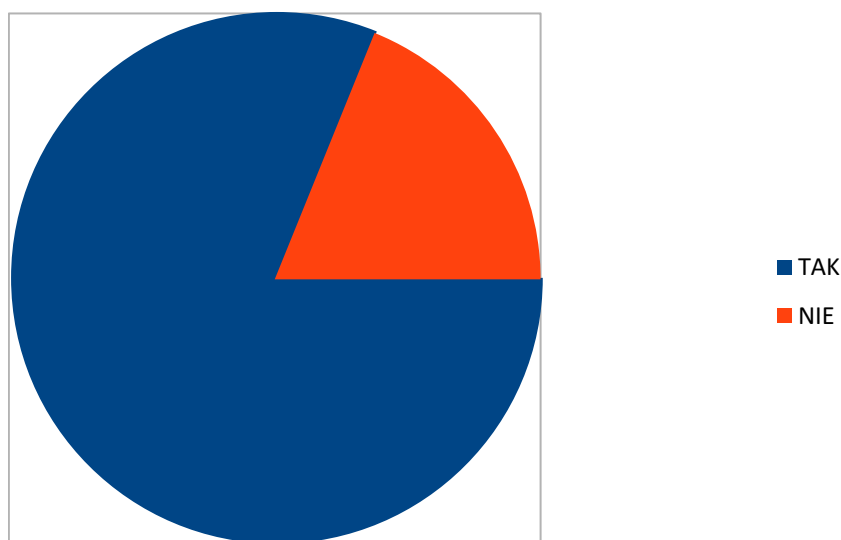
W 2023 r. Zespół Interdyscyplinarny w Sławkowie przeprowadził diagnozę zjawiska przemocy w badaniu ankietowym wśród mieszkańców miasta (osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży), zgodnie z art.9b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

3.1. Wyniki badań ankietowych osób dorosłych.

Na potrzeby diagnozy do niniejszego programu , na zaproszenie wypełnienia ankiet dotyczących zjawiska przemocy odpowiedziało 53 mieszkańców Sławkowa. Ankietowani to osoby dorosłe od 19 do 60 roku życia (37 kobiet i 16 mężczyzn). 43 osoby stwierdziły, że w mieście występuje zjawisko przemocy, 10 osób było przeciwnego zdania.

Wykres 1. Występowanie przemocy w Gminie Sławków.

- 81,13% twierdzi, że przemoc występuje
- 18,87% twierdzi, że przemoc nie występuje

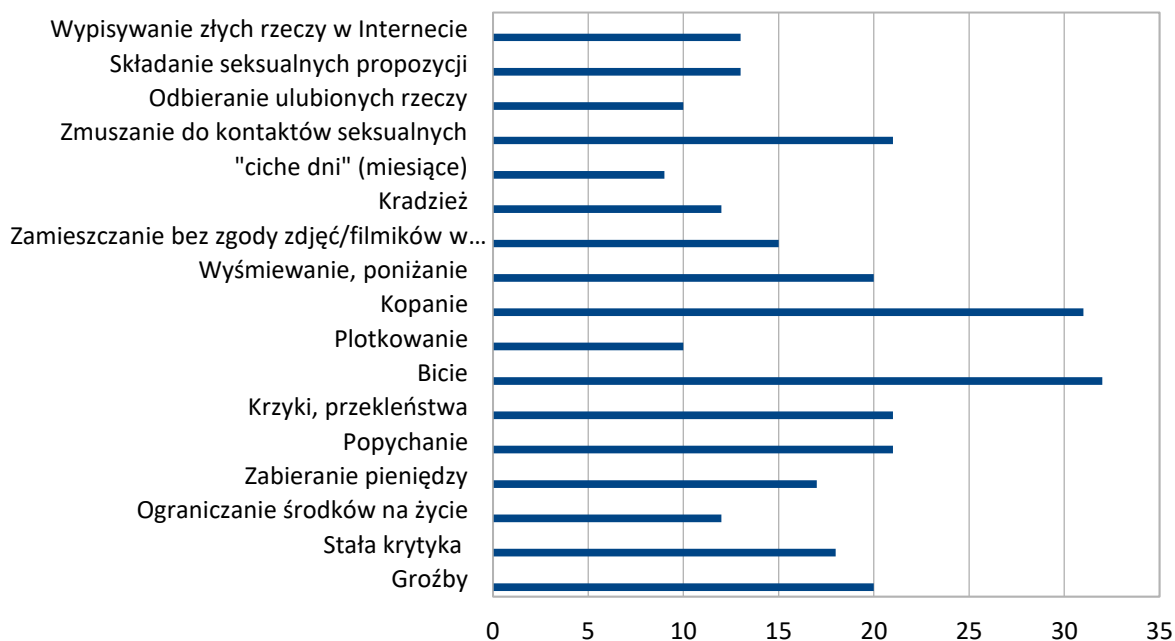

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

Respondenci pytani o zachowania, które można zaliczyć do zachowań mających znamiona przemocy wskazali na¹:

Wykres 2. Występowanie przemocy w Gminie Sławków.

Które zachowania zaliczyłabyś/zaliczyłbyś Pani/Pan jako mające znamiona przemocy?

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

Według ankietowanych wśród form przemocy dominuje przemoc psychiczna, stanowi ona 50,23%, następnie wskazano na przemoc fizyczną 26,82%, przemoc ekonomiczną 11,59% oraz przemoc seksualną 11,36%.

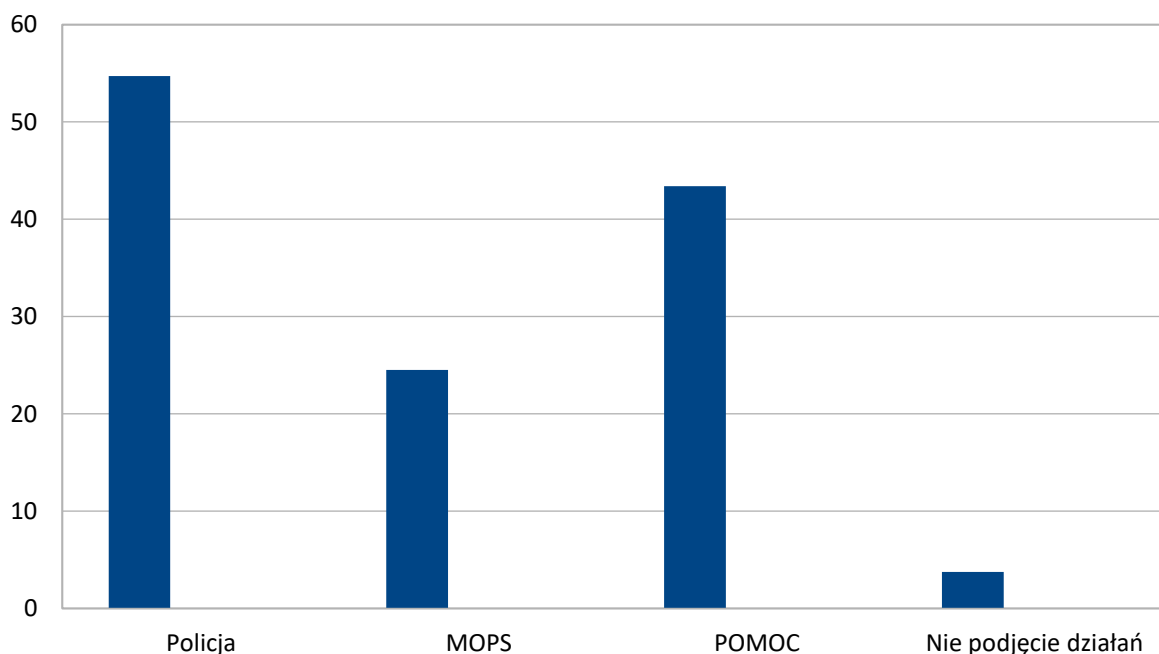
Wśród ankietowanych 17 osób przyznało, że było ofiarą przemocy. Stanowi to 32,08% ankietowanych. 29 respondentów odpowiedziało, że zna osoby wobec których stosowana jest przemoc – to 54,72% ogólnej liczby ankietowanych. 27 osób przyznało, że było świadkiem przemocy co daje 50,94%.

Najczęstszym miejscem występowania przemocy wg. ankietowanych jest szkoła, podwórko, komunikacja miejska oraz dom (15 osób wskazało szkołę, podwórko oraz komunikację miejską, 12 osób dom).

¹ Rys.2 Legenda (w kolejności):wypisywanie złych rzeczy w Internecie, składanie seksualnych propozycji, odbieranie ulubionych rzeczy, zmuszanie do kontaktów seksualnych, „ciche dni”(miesiące), kradzież, zamieszczanie bez zgody zdjęć/filmików w Internecie, wyśmiewanie, poniżanie, kopanie, plotkowanie, plotkowanie, bicie, krzyki, przekleństwa, popychanie, zabieranie pieniędzy, ograniczanie środków na życie, stała krytyka, groźby.

W związku z tym zadano pytanie „Jakie działania podjęliby?” Większość ankietowanych osób wskazało, że zawiadomiłoby Policję to aż 54,72% zapytanych, inni 43,40% udzieliliby pomocy poszkodowanemu, 24,53% zgłosiłoby ten fakt do Ośrodek Pomocy Społecznej. Wśród ankietowanych 2% wskazało, że nie podjęliby działań.

Wykres 3. Działania podejmowane przez świadków przemocy.

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

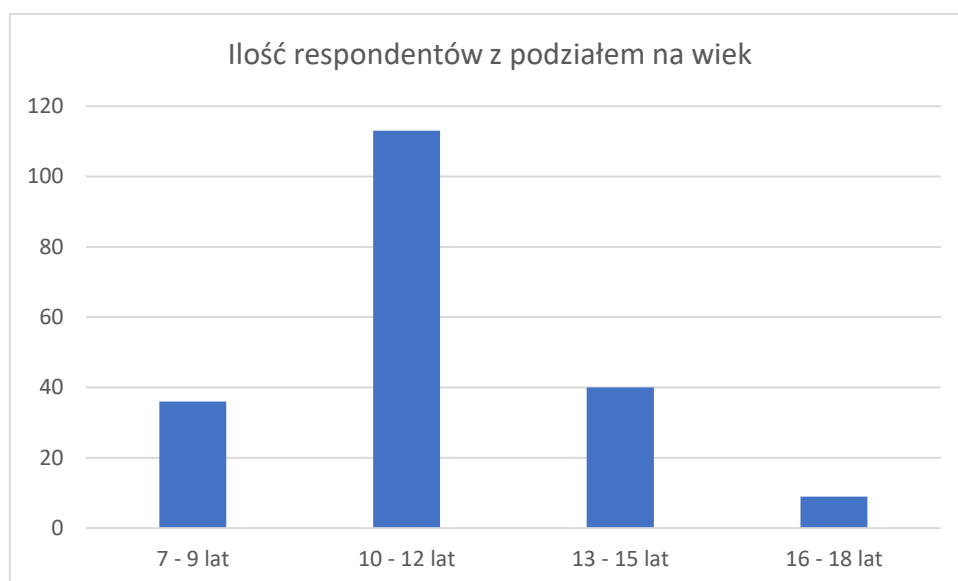
Badania wśród dorosłych mieszkańców wykazały, że na terenie gminy w dalszym ciągu występuje przemoc domowa, aż 30,08% doświadczyło przemocy domowej, ponad połowa ankietowanych 54,72% wskazało, że zna osoby wobec których stosowano przemoc, a 50,94% było świadkiem przemocy. Ogólna liczba ankietowanych (53 osoby) - jest stosunkowo niewysokim odsetkiem mieszkańców gminy biorących udział w ankiecie. Jednak osoby badane niekoniecznie musiały przyznać się do doświadczeń związanych z byciem ofiarą przemocy. Na taką tezę wskazuje fakt, że większość ankietowanych zna osoby, wobec których stosowano przemoc.

3.2. Wyniki badań ankietowych dzieci i młodzieży.

Przedstawiona diagnoza opiera się na reprezentatywnych badaniach przeprowadzonych wśród uczniów szkół z terenu Sławkowa. Udział w badaniu miał charakter dobrowolny.

Ankiety dotyczące przemocy wśród dzieci i młodzieży wypełniło 198 osób, w tym: 36 uczniów w wieku 7-9 lat, 113 uczniów w wieku 10-12 lat, 40 uczniów w wieku 13-15 lat oraz 9 uczniów w wieku 16-18 lat.

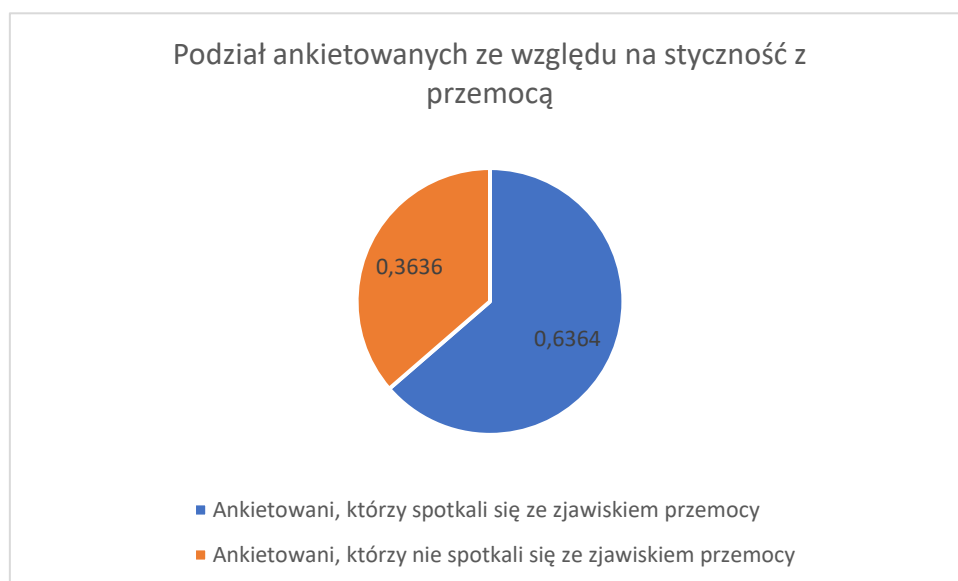
Wykres 1. Liczba respondentów biorących udział w badaniu z podziałem na wiek.

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

Następnie w ankiecie zapytano uczniów czy spotkali się ze zjawiskiem przemocy. Wśród ankietowanych 126 dzieci spotkało się ze zjawiskiem przemocy (co stanowi 63,64% ankietowanych) natomiast 72 dzieci nie miały styczności z przemocą (co stanowi 36,36%).

Wykres 2. Podział ankietowanych ze względu na styczność z przemocą. Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków

Uczniowie, którzy potwierdzili, że spotkali się z przemocą miały za zadanie wskazać gdzie się z tym zjawiskiem zetknęły. Na pytanie gdzie spotkali się ze zjawiskiem przemocy ankietowani udzielili następujących odpowiedzi (uczniowie mieli możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi):

- szkoła 117
- dom 28
- kościół 1
- podwórko 29
- park trampolin 1
- ulica 2
- autobus 12
- sklep 1
- park 6
- zielona szkoła 2
- na świecie wojna 1
- przed szkołą 1
- dom koleżanki 1
- przed sklepem 1
- miasto 1
- ulica 2
- Internet 1
- wycieczka 1

Wykres 3. Podział ankietowanych ze względu na styczność z przemocą.

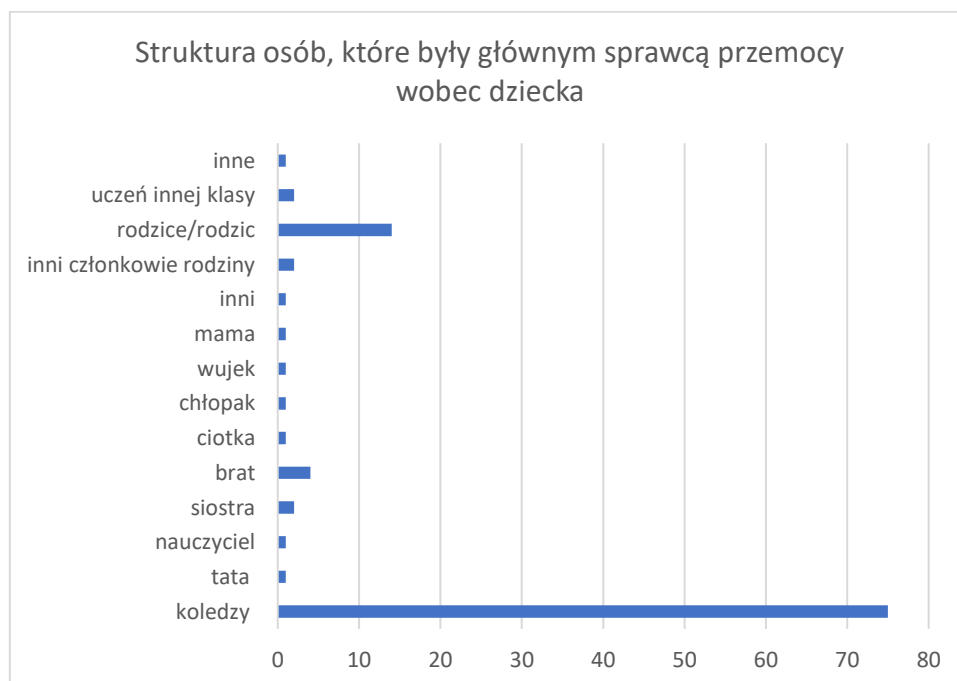

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków

Najwięcej badanych dzieci spotkało się z przemocą w szkole oraz na podwórku. Na przemoc domową wskazało 28 badanych dzieci.

Na pytanie, kto wobec ciebie stosował przemoc odpowiedzi kształtowały się następująco:

Wykres 4. Struktura sprawców przemocy wobec dziecka.

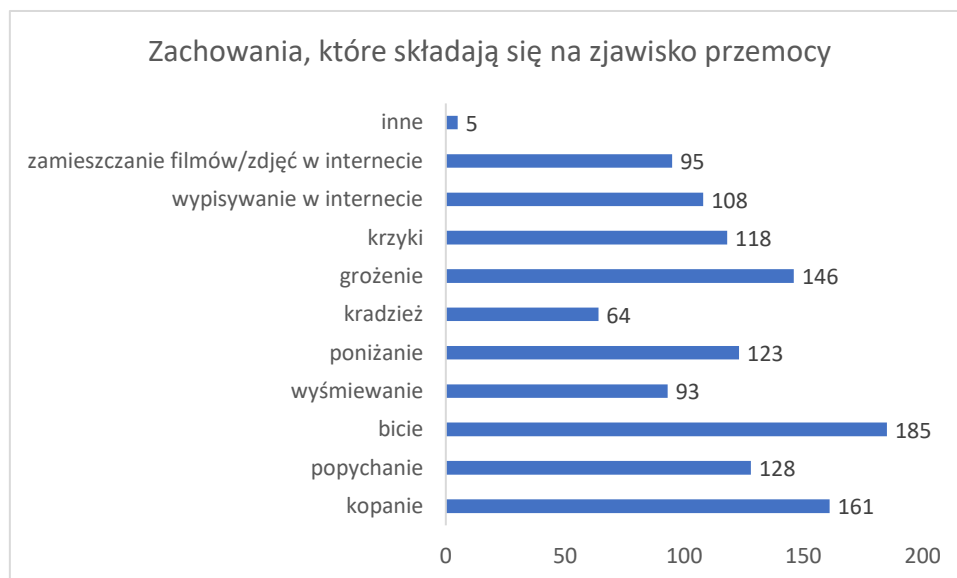
Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

Głównymi sprawcami przemocy wobec uczniów byli ich koledzy i koleżanki.

Następnym celem badania było poznanie opinii dzieci i młodzieży na temat przemocy, a także ich doświadczeń z nią związanych. Zostali więc zapytani co rozumieją pod pojęciem

„Przemoc”. Większość badanych uznało, że przemoc to „bicie”(185), „kopanie”(161). 146 badanych uznało, że „grożenie” jest również przejawem przemocy. Zachowania, które według ankietowanych składają się na zjawisko przemocy.

Wykres 5. Struktura zachowań składających się na zjawisko przemocy.

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

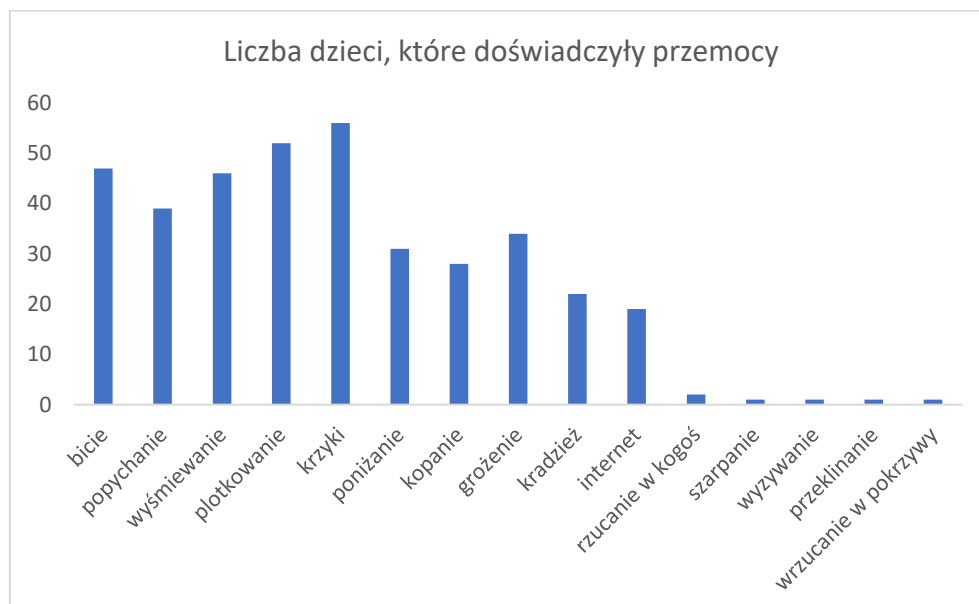
Badani mają świadomość różnych zachowań, które składają się na przemoc fizyczną i psychiczną.

Kolejne pytanie dotyczyło: jakiej formy przemocy uczniowie doświadczyli. Na pytanie jakie formy przemocy wobec ciebie stosowano? Odpowiedzi kształtowały się następująco:

bicie	47
popychanie	39
wyśmiewanie	46
plotkowanie	52
krzyki	56
poniżanie	31
kopanie	28
grożenie	34
kradzież	22
Internet	19
rzucanie w kogoś	2
szarpanie	1
wyzywanie	1
przeklinanie	1
wrzucanie w pokrzywy	1

Wśród rodzajów przemocy, którą stosowano przeważa przemoc psychiczna (krzyki, plotkowanie, wyśmiewanie, poniżanie), następną formą przemocy jaką stosowano była przemoc fizyczna (bicie, popychanie, kopanie).

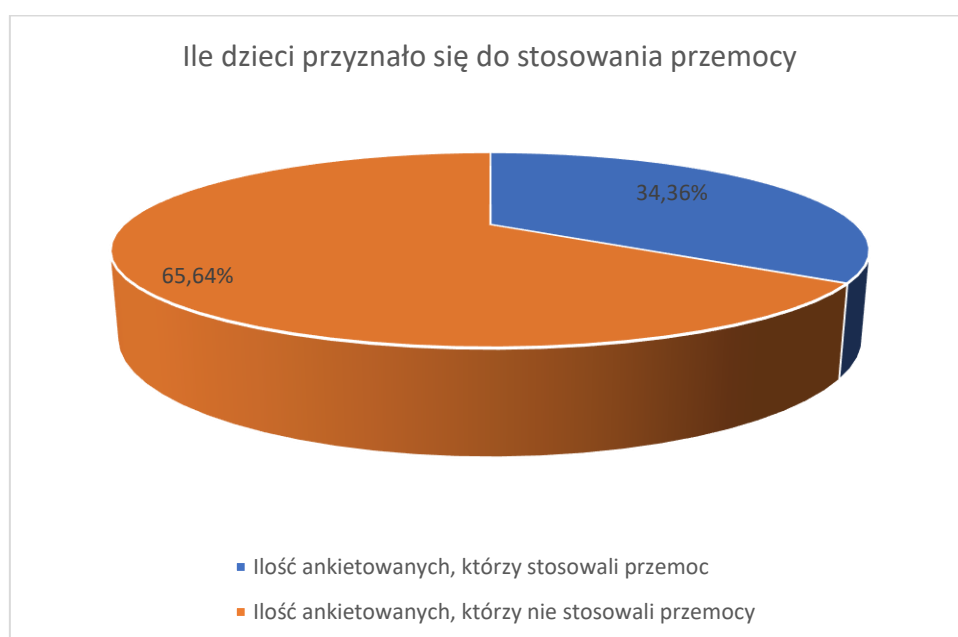
Wykres 6. Formy przemocy, których doświadczają dzieci.

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków

Zapytano również uczniów „czy stosowali przemoc wobec innych”. Wśród ankietowanych dzieci zdecydowana większość 128 nie stosowała przemocy wobec innych jednak 67 z nich zadeklarowało stosowanie przemocy wobec innych, co stanowi 34,36% wszystkich odpowiedzi.

Wykres 7. Liczba dzieci stosujących przemoc.

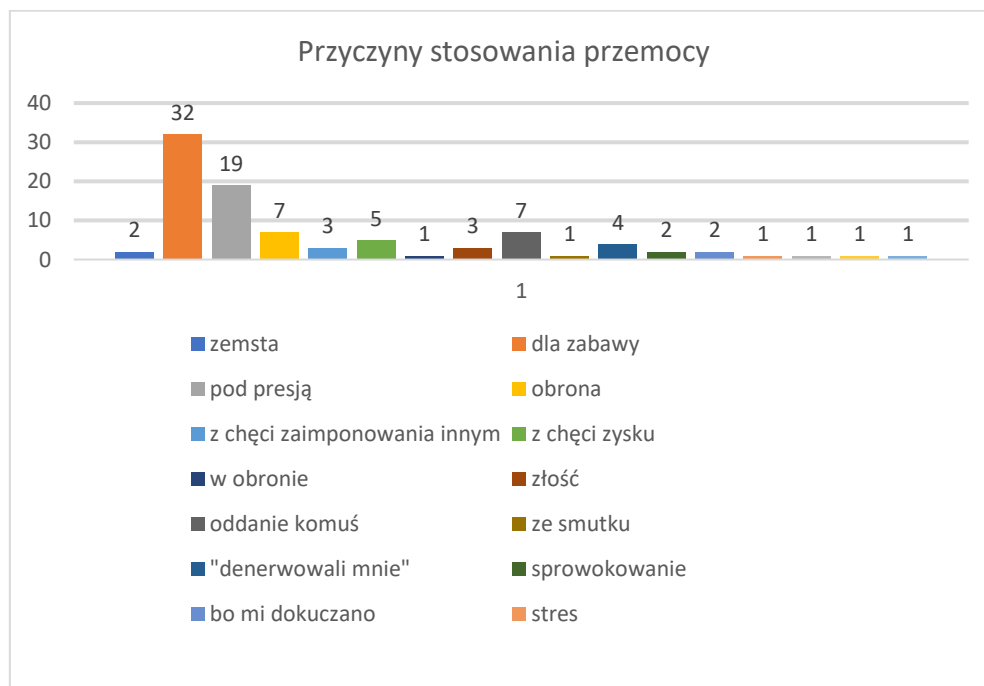
Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

Na pytanie dlaczego stosowali przemoc najczęściej odpowiedzi padło, że „dla zabawy” (32), (19)

„pod presją”. Pozostałe odpowiedzi przedstawiają się następująco:

zemsta	2
dla zabawy	32
pod presją	19
obrona	7
z chęci zaimponowania innym	3
z chęci zysku	5
w obronie	1
złość	3
oddanie komuś	7
ze smutku	1
"denerwowali mnie"	4
sprovokowanie	2
bo mi dokuczano	2
stres	1
nie wiem dlaczego	1
bo nie lubię kolegi	1
bo ktoś chciał go okraść/spalić	1

Wykres 8. Struktura przyczyn stosowania przemocy.

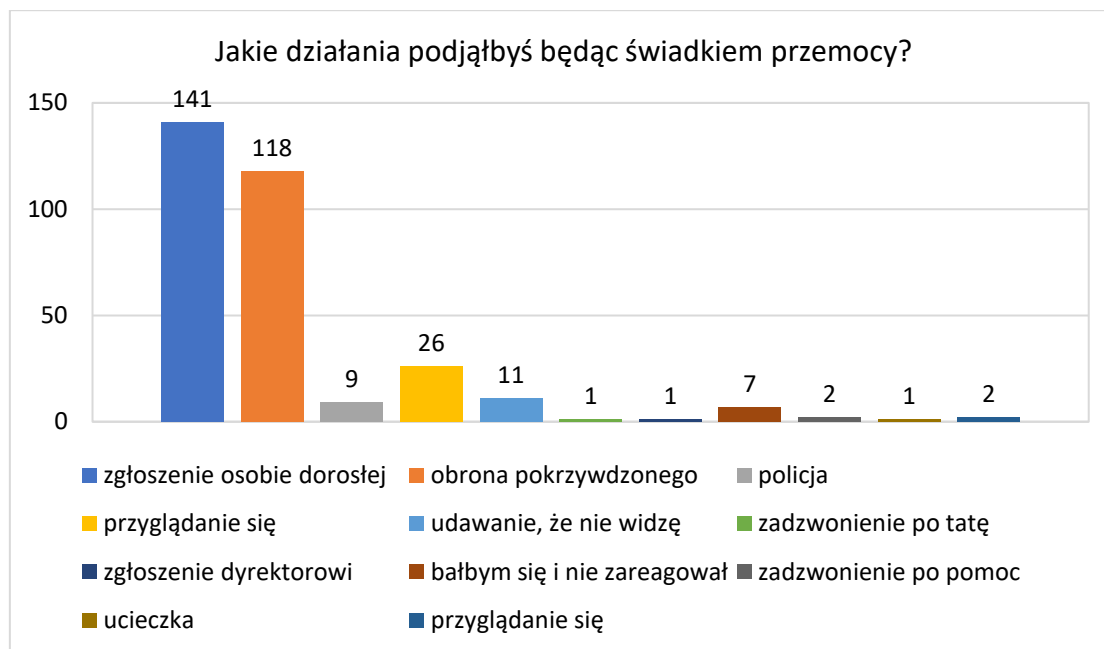

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

Kolejne pytanie miało na celu rozeznanie jak uczniowie zachowaliby się w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

Na pytanie, jakie działania podjąłbyś będąc świadkiem przemocy? – odpowiedzi kształtowały się następująco:

Wykres 9. Struktura działań, które podjęliby świadkowie przemocy.

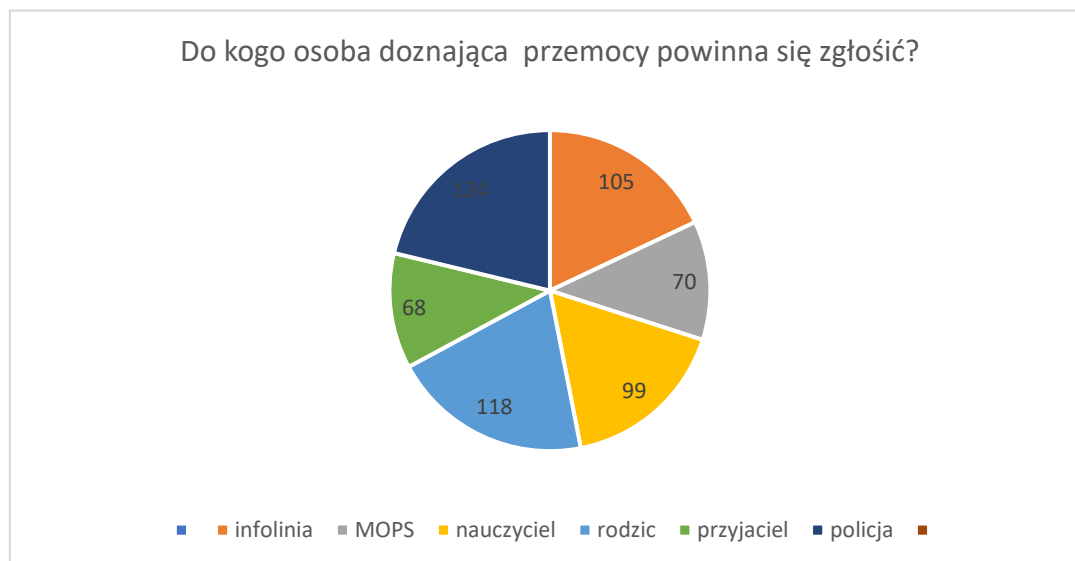
Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

Uczniowie pytani o działania jakie podjęliby będąc świadkiem przemocy odpowiedzieli, że najczęściej zgłosiliby to osobie dorosłej, wysokie notowanie miała również odpowiedź „stanąłbym/stanęłabym w obronie pokrzywdzonego”, ale część uczniów „nie zrobiłaby nic – przyglądaliby się”.

Zapytano zatem czy ankietowani uczniowie stykając się z przemocą wiedzą gdzie szukać pomocy oraz do kogo się zwrócić w razie wystąpienia takiego problemu. Zdecydowana większość zgłosiłaby się na Policję i szukałaby pomocy u rodziców, duża część zgłosiłaby się na infolinię i do nauczyciela, mniejsza część zwróciłaby się do MOPS oraz do przyjaciela.

Na pytanie, do kogo osoba doznająca przemocy powinna się zgłosić odpowiedzi kształtowały się następująco:

Wykres 10. Wykaz możliwości zgłoszenia przemocy .

Źródło: badania ankietowe mieszkańców gminy Sławków.

3.3. Podsumowanie badań ankietowych.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców gminy oraz wśród uczniów uczęszczających do sławkowskich szkół. Pierwszym wnioskiem jaki nasuwa się dotycząc problematyki przemocy domowej to - „Przemoc domowa jest problemem trudnym do zdiagnozowania”. Osoby doznające przemocy nie chcą ujawniać problemu, obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych. Na podstawie przeprowadzonych badań można jednoznacznie stwierdzić, że na terenie naszej gminy istnieje problem przemocy, który należy diagnozować, bowiem dotyczy on nie tylko osób dorosłych ale również dzieci. Skala przemocy może nie jest zbyt wysoka, ale nie jest znana skala ukrytej przemocy, czyli takiej, gdzie ofiary przemocy jeszcze nie zdecydowały się ujawnić „swojego problemu”. Najbardziej aktywną w identyfikacji problemu przemocy jest Policja, jednakże najszerzą pomoc dla osób doznających przemocy udziela Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie.

Badania wśród dorosłych mieszkańców wykazały, że na terenie gminy występuje przemoc domowa, większość ankietowanych bo aż 81,13 %, potwierdziło występowanie przemocy. Na doświadczenia z przemocą domową wskazało 32,08% badanych. Jest to wysoki odsetek biorących udział w ankiecie, aż 54,72% badanych wskazało, że zna osoby wobec, których stosowana jest przemoc. Ankietowani wiedzą gdzie należy zgłaszać akty przemocy, najczęściej wskazywali, że na Policję. Wśród ankietowanych byli również tacy, którzy widząc, że dzieje się komuś krzywda nie podjęliby żadnych działań. Mieszkańcy Sławkowa uważają, że wśród rodzajów przemocy dominuje przemoc psychiczna, a najczęstszym miejscem występowania przemocy jest szkoła.

Badania wykazały, że wiedza dotycząca zjawiska przemocy wśród uczniów jest stosunkowo wysoka tj. uczniowie umieją rozpoznawać zachowania mające znamiona przemocy, wiedzą gdzie zgłaszać przemoc, czy szukać pomocy. Większość ankietowanych uczniów miała styczność z przemocą właśnie w szkole. Odnotowano wysoki odsetek uczniów, którzy stwierdzili, że doświadczyli przemocy ze strony kolegów i koleżanek, 34,36% ankietowanych uczniów przyznało się, że byli sprawcami przemocy. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że głównym powodem dla którego stosowali przemoc było - „dla zabawy” i „pod presją” Jest to zatem niepokojące zjawisko i należy podjąć wszelkie działania, aby zmniejszać ryzyko występowania przemocy wśród rówieśników. Należy prowadzić głębszą obserwację uczniów, przeprowadzić szersze działania informacyjne w szkołach na temat zjawiska przemocy i jak jej zapobiegać. Należy również podejmować działania edukacyjne skierowane do rodziców, które służyć będą podniesieniu ich wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci oraz wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych (np. komunikacja z dzieckiem, rozwiązywanie konfliktów). Warto także podejmować działania informacyjno-edukacyjne służące ochronie dzieci przed przemocą, nie tylko w rodzinie czy rówieśniczą, ale również przed przemocą w innych miejscach (wprowadzenie standardów ochrony małoletnich). Oprócz działań skierowanych do uczniów, należy podejmować również działania profilaktyczne skierowane do dorosłych mieszkańców miasta, które spowodują wzrost świadomości dotyczącej zjawiska przemocy.

4. Procedura „Niebieskie Karty”.

"Niebieska Karta" jest formularzem opisującym sytuacje, w których dochodzi do uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej, która została uregulowana w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta- A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez powołane grupy diagnostyczno-pomocowe, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej. Jest narzędziem, którego głównym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej, ale także współpraca przedstawicieli różnych instytucji i podmiotów, które są zobowiązane do reagowania w przypadku uzyskania informacji o wystąpieniu przemocy domowej.

Formularz „Niebieska Karta-A” może być wypełniony przez:

- a) pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- b) funkcjonariusza Policji,
- c) żołnierza Żandarmerii Wojskowej,
- d) pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- e) asystenta rodziny,
- f) nauczyciela,
- g) osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego,
- h) przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- i) pedagoga, psychologa lub terapeutę, będących przedstawicielami podmiotów, o których mowa w art. 9a ust.3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Po wypełnieniu, "Niebieska Karta" niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury przekazywana jest do Zespołu Interdyscyplinarnego. Następnie, formularz nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia jego otrzymania, jest przekazywany powołanej grupie diagnostyczno-pomocowej. Pierwsze posiedzenie grupy diagnostyczno-pomocowej odbywa się niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od otrzymania formularza „Niebieska Karta- A”. Grupa diagnostyczno-pomocowa, na podstawie informacji zawartych w formularzu, dokonuje diagnozy sytuacji w związku z podejrzeniem stosowania przemocy domowej oraz podejmuje działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej i zatrzymania przemocy domowej albo rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań. Podejmowanie interwencji w środowisku odbywa się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową.

5. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach prac zespołu interdyscyplinarnego.

Mając na uwadze dobro rodzin z terenu gminy Sławków, a nade wszystko, wspieranie rodzin w wychowywaniu dzieci w środowisku bez przemocy Zarządzeniem RZ-121/2023 Burmistrza Miasta Sławkowa z dnia 18 września 2023 r. powołany został Zespół Interdyscyplinarny w Sławkowie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Sławkowie wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- a) Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławkowie,
- b) Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- c) Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej,
- d) Komisariatu Policji w Sławkowie,
- e) Służby zdrowia,
- f) Oświaty,
- g) Prokuratury Rejonowej w Dąbrowie Górniczej.

Zgodnie ze znowelizowaną Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej Zespół Interdyscyplinarny realizuje ustawowe zadania w szczególności przez:

- a. diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
- b. inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
- c. inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- d. opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- e. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- f. monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- g. kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno- terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- h. składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art.66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r.- Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2022r. poz.2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest również powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań. W skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariusz Policji. Na wniosek ww. osób zespół interdyscyplinarny poszerza skład grupy diagnostyczno-pomocowej np. o osoby :

- pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
 - asystenta rodziny,
 - nauczyciela wychowawcę klasy lub nauczyciela znającego sytuację domową małoletniego,
 - osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny,
 - przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - pedagoga, psychologa lub terapeutę,
- oraz
- żołnierza Żandarmerii Wojskowej,
 - kuratora zawodowego lub społecznego kuratora sądowego,

a także przedstawicieli innych podmiotów niż określone w ust.11b i 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w zależności od potrzeb i konieczności dokonywania oceny sytuacji oraz zaplanowania pomocy.

Do ustawowych zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- a. dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- b. realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia,
- c. zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność,
- d. realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- e. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno- terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- f. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art.66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r.- Kodeks wykroczeń,
- g. monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- h. zakończenie procedury „Niebieskie Karty”,

- i. dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”
 - wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
- j. informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o umieszczeniu go u innej osoby najbliższej, niezamieszkującej wspólnie, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej, w miarę możliwości w obecności i przy wsparciu psychologa. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od chwili zapewnienia dziecku ochrony, o zapewnieniu dziecku ochrony i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Od 2019 r. nie było konieczności podejmowania wyżej wymienionych działań.

IV. Adresaci Programu.

Adresatami Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Doznających Przemocy Domowej są:

1. ofiary przemocy w domowej:
 - a. dzieci,
 - b. współmałżonkowie lub partnerzy,
 - c. osoby w wieku senioralnym,
 - d. osoby niepełnosprawne pozostające w zależności od sprawcy,
2. sprawcy przemocy domowej,
3. świadkowie przemocy domowej,
4. przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w razie wystąpienia zjawiska przemocy domowej,
5. społeczność lokalna.

V. Podmioty świadczące pomoc w zakresie przemocy w rodzinie dla osób z terenu Gminy Sławków.

- a. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie,
- b. Zespół Interdyscyplinarny w Sławkowie,
- a. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- b. Komisariat Policji w Sławkowie,
- c. Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej,
- d. Prokuratura Rejonowa w Dąbrowie Górniczej,
- e. SP ZOZ w Sławkowie,
- f. Placówki oświatowo-wychowawcze prowadzone przez samorząd gminny,
- g. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie.

VI. Cele programu i sposób realizacji.

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach tego Programu mają służyć ochronie i poprawie sytuacji osób doznających przemocy domowej jak również dążeniu do zmniejszenia rozmiarów zjawiska przemocy. Aby skutecznie zapobiegać problemowi przemocy i niwelować patologiczne zachowania przemocowe należy zbudować wielopoziomowy, spójny system pomocy dla osób uwikłanych w przemoc, którego fundamentem będzie aktywizacja zasobów lokalnych, a przede wszystkim łatwiejszy dostęp do specjalistów.

Cel główny: Ograniczenie zjawiska przemocy domowej w gminie Sławków, zapewnienie ochrony osobom doznającym przemocy domowej oraz skuteczne oddziaływanie na sprawców jak również prowadzenie działań edukacyjnych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Cel operacyjny 1: Zapewnienie wsparcie dla rodzin, w których zdiagnozowano przemoc domową.

Sposób realizacji:

- a. organizowanie i prowadzenie różnych form wsparcia i pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej, w tym poradnictwa socjalnego, psychologicznego, prawnego,
- b. prowadzenie i doskonalenie pracy socjalnej w środowiskach dotkniętych przemocą domową,

	<ul style="list-style-type: none"> c. udzielanie pomocy rzeczowej i finansowej rodzinom dotkniętym przemocą, d. działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych, e. prowadzenie edukacji wśród ofiar przemocy domowej w zakresie przysługujących im praw, f. oddziaływania na sprawców przemocy poprzez kierowanie ich do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych, g. podejmowanie działań w celu zapewnienia pomocy w formie bezpiecznego schronienia dla osób dotkniętych przemocą domową, h. odizolowanie sprawcy.
Realizatorzy:	Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Urząd Miasta, MKRPA, PCPR.
Czas realizacji	2024–2030
Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób korzystających z poradnictwa , liczba udzielonych porad. 2. Liczba rodzin dotkniętych przemocą, z którymi prowadzona jest praca socjalna. 3. Liczba rodzin dotkniętych przemocą, która otrzymała pomoc finansową. Wysokość pomocy finansowej. 4. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, oraz liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych odbytych w ciągu roku kalendarzowego. 5. Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”. 6. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy informacyjnej w zakresie przysługującej im praw. 7. Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy w formie schronienia. 8. Liczba osób skierowanych do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową, lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową. 9. Liczba wniosków o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, 10. Liczba sprawców przemocy odizolowanych od ofiar. Liczba wniosków skierowanych na leczenie odwykowe do MKRPA.

Cel operacyjny 2: Zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej i sposobów jej przeciwdziałania oraz wzrost świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

Sposób realizacji	<ul style="list-style-type: none"> a. podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy domowej poprzez przygotowanie materiałów informacyjnych lub ich zakup tj. ulotki, plakaty, broszury i umieszczanie ich w miejscach ogólnie dostępnych, b. prowadzenie wśród dzieci i młodzieży oraz wśród rodziców dzieci z terenu miasta Sławkowa profilaktyki agresji i przemocy poprzez organizowanie zajęć profilaktycznych, pogadanek, prelekcji, c. rozwijanie współpracy między instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
Realizatorzy	Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Urząd Miasta, Placówki Oświatowe, SPZOZ, Miejskie Przedszkole, Kuratorzy.
Czas realizacji	2024-2030
Wskaźnik realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba zakupionych i upowszechnionych materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy domowej. Koszt zakupu materiałów. 2. Liczba działań (programów profilaktycznych) warsztatów psycho-edukacyjnych, pogadanek, prelekcji przeprowadzonych wśród dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych oraz wśród rodziców. 3. Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej przy współpracy międzyinstytucjonalnej.

Cel operacyjny 3: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Sposób realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> a. profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, przede wszystkim w zakresie prawa regulującego problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”,
--------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> b. zabezpieczenie przed skutkami wypalenia zawodowego- wdrożenie superwizji/ i lub wsparcia psychologa, c. zamieszczanie informacji z obszaru przemocy domowej w lokalnych mediach.
Realizatorzy:	Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Urząd Miasta, Placówki Oświatowe, SPZOZ, Miejskie Przedszkole, Kuratorzy
Czas realizacji:	2024-2030
Wskaźniki realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkoleń zorganizowanych dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. 2. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach . 3. Liczba przeprowadzonych superwizji. 4. Liczba osób korzystających z superwizji/ porad psychologa. 5. Liczba zamieszczonych informacji.

VII. Przewidywane efekty, monitoring i ewaluacja.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej dla Gminy Sławków na lata 2024-2030 związany jest z realizowaniem ustawowych zapisów, którego celem jest minimalizowanie skali zjawiska przemocy domowej oraz jej skutków. Program ten zakłada konieczność podejmowania aktywnych i kompleksowych działań skoncentrowanych w równej mierze na przeciwdziałaniu przemocy, ochronie ofiar przemocy jak i oddziaływaniach na osoby, które przyjmują postawy agresywne i wykazują zachowania przemocowe.

Stały coroczny monitoring i ewaluacja programu będą miały na celu sprawdzanie efektywności prowadzonych działań, podejmowanych zadań i sposobów ich realizacji, by w konsekwencji zwiększać efektywność pracy poszczególnych jednostek w zakresie zjawiska przemocy domowej. Program ma charakter otwarty i długofalowy i będzie podlegał ewaluacji w zależności od rozpoznawanych potrzeb. Sprawozdania z realizacji programu podmioty będą składać do 15 stycznia każdego roku do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ustalone efekty ujęte zostaną w rocznym sprawozdaniu z realizacji programu składanym przez Miejski

Ośrodek Pomocy Społecznej w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Sławkowie.

VIII. Finansowanie Programu.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej dla Gminy Sławków na lata 2024-2030 finansowana będzie ze środków budżetu Gminy Sławków. Dopuszcza się również finansowanie ze źródeł zewnętrznych (np. środków z budżetu państwa i Unii Europejskiej).

IX. Podsumowanie

Intencją tego programu jest dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów i instytucji w obrębie poszczególnych jego zadań w celu skuteczniejszej i kompleksowej pomocy ofiarom z jednoczesnym, pakietem działań, adresowanych do sprawców. Problemu przemocy domowej nie rozwiąże się w wyniku jednostronnie podjętych działań, np. tylko spotkań z psychologiem lub prawnikiem czy też odseparowaniem sprawcy przemocy. Zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie powinno opierać się na:

- a. interdyscyplinarności działań instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem i zapobieganiem problemu przemocy,
- b. informowaniu społeczeństwa,
- c. profesjonalizmie osób pomagających,
- d. stałym podnoszeniu kwalifikacji pracowników realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

W pomocy rodzinom, w których występuje przemoc, jest niezwykle istotne to, aby interwencja pociągała za sobą dalsze działania. Ważne jest aby odpowiednie służby i instytucje podejmowały dalsze kroki jak najszybciej, zmierzając do trwałego zatrzymania przemocy.

Jeżeli to nie nastąpi, to dla osoby krzywdzonej będzie to informacja: tak może być (nie dzieje dalej, nie ma konsekwencji, więc nic takiego strasznego nie zrobiłem/am). Celem pomocy w kryzysie jest rozpoznawanie najpilniejszych potrzeb rodziny (np. zdrowotnych, bytowych, prawnych, psychologicznych, itp.), pomoc w ich zaspokajaniu, oraz budowanie systemu wsparcia dla tej rodziny - zgodnie z potrzebami, w oparciu o odpowiednie służby i instytucje. Pomoc i wsparcie w przypadku przemocy domowej wymaga współpracy wielu służb i specjalistów.